

**Kultura
żyje
w obiegu
albo nie
istnieje**

**KONFERENCJA
„SOLIDARNA
KULTURA”**

**15 GRUDNIA 2022,
KRAKÓW**

**Культура
живе
в обігу
або не
існує**

**КОНФЕРЕНЦІЯ
„СОЛІДАРНА
КУЛЬТУРА”**

**15 ГРУДНЯ 2022,
КРАКІВ**

**СОЛІДАРНА КУЛЬТУРА:
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГЛЯД**

**Конференція
„Солідарна культура”
Краків, 15 грудня 2022,**

**СОЛІДАРНА КУЛЬТУРА:
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГЛЯД**

| Зміст

Культура поза політикою?	5
Роль культурної дипломатії та про те, як війна вплинула на культуру в Україні	6
Які культурні проекти потрібні та як про них комунікувати	7

Солідарна Культура: український погляд

Для мене завше було виразом поваги до країни, в якій живу, вчити мову цієї країни. Тим не менше, коли я тільки приїхала до Польщі, тоді практично всі події, крім найбільших міжнародних, велися польською мовою. Я тоді відчувала себе скуто, що сказати, але моя комунікація і сприйняття мене, як експертки, обмежувалися до набору слів і фраз польською мовою, якими було дуже складно передати все, що мені хотілося б донести. Мабуть, тому перша річ, на яку я звернула увагу під час конференції „Солідарна культура”, був комунікаційний доступ для обох сторін.

Симультанний переклад українською та польською дав змогу учасникам говорити тою мовою, якою вони були в стані виразити свою думки найкраще. Мовний бар’єр не перешкоджав веденню діалогу, що було особливо важливо для культурних діячів, які вимушено покинули Україну через війну. У внутрішніх розмовах між українцями після завершення конференції багато разів звучало два слова „повага” і „рівність”, це ті асоціації, які виникли в учасників, адже їм дали змогу бути повноцінними учасниками дискусії, бути включеними. І без цього справжній діалог про солідарну культуру не був би можливий.

Далі я напишу свої спостереження і тези, які мені, як українці, видаються найбільш важливими. Загалом я їх поділила на три частини.

- 1. Культура поза політикою?**
- 2. Роль культурної дипломатії та про те, як війна вплинула на культуру в Україні**
- 3. Які культурні проекти потрібні та як про них комунікувати**

Культура поза політикою?

Під час своєї промови Генеральний консул України у Кракові **В'ячеслав Войнаровський** звернув увагу на те, що зараз існує ще один фронт - культурний. Також він висловив тезу, яку чимало українців і українок, культурних та громадських діячів і діячок обговорюють між собою. Зокрема, це спроба запросити українців на спільні заходи з білорусами та росіянами, намагаючись показати, що культура - поза політикою і закликав цього не робити, адже це викликає відчуття болю в українців, доми яких були зруйновані ракетами, які летіли і зі сторони Білорусі теж.

Це питання виникло, зокрема, і під час обговорення на останній сесії. Учасниця з Нового Сончу розповіла, що їх культурна установа була змушена виступати в ролі медіатора між українцями та білорусами впродовж багатьох місяців і конфлікт так і не був вирішений. Учасники дійшли висновку, що у випадку, коли культурна установа таки вирішує все ж робити заходи для всіх, то найбільш важливою є відкрита комунікація перед заходом і попередження українців, що до цієї культурної установи запрошені теж представники інших груп, бо це дає змогу учасникам зробити свій вибір, чи можуть вони брати участь в такому заході а культурній установі – допоможе уникнути конфліктів або зменшити їх кількість. Тим не менше українці закликають уникати таких ситуацій, якщо метою заходу є створення безпечного простору для постраждалих від війни.

Про те, що культурні заходи можуть стати місцем провокацій в часі війни в Україні говорив теж Уповноважений Президента міста Кракова до справ культури **Роберт Пясковскі**, нагадуючи про інцидент з Забужко. Він зауважив, що культурні установи потребують інструментів, які допомогли б протидіяти провокаціям та допомогли б упевнитися, що заходи – безпечні для учасників.

Про роль культурної дипломатії та про те, як війна вплинула на культуру в Україні під час вступної лекції розповідав Генеральний директор Українського інституту Володимир Шейко

Свою промову він почав з наглядного прикладу, як культура не може залишатися поза політикою. За даними Українського Інституту, понад 550 пам'яток української та загальноєвропейської культури були повністю знищені або пошкоджені внаслідок бойових дій. Він також зазначив, що культура в Україні зараз – це про вшанування пам'яті тих культурних діячів, яких війна в Україні забрала. Тим не менше, як зазначив Шейко „Ми не хочемо говорити про Україну з позиції жертви”.

24 лютого весь світ прокинувся з усвідомленням, що така країна, як Україна, - існує. І зараз перед українцями виникає завдання показати ЯКА вона.

„Ми співчуваємо тому, що знаємо. Якщо є культурна емпатія – це швидше викликає бажання допомогти чи якимось чином відреагувати. Завдання культурної дипломатії – вибудувувати цю близькість і емпатію”, - говорить Володимир Шейко і додає: „Брак знання один про одного призводить до гіршої поінформованості і більшої вразливості до маніпуляцій, дезінформації та популізму”.

Аби краще дізнатися, якою є Україна, Володимир Шейко рекомендує читати такі книги:

- Софія Андрухович „Амадока”
- Сергій Плохій „Брама Європи”
- Аліса Ложкіна „Перманентна революція. Мистецтво України ХХ – поч. ХХІ ст.”
- Сергій Жадан „Ворошиловград”
- Олена Стяжкіна „Смерть лева Сесіла мала сенс”
- Ярослав Грицак „Подолати минуле. Глобальна історія України”
- Йоханан Петровський-Штерн „Штетл. Золота доба єврейського містечка”
- Оксана Забужко „Планета Полин”
- Віра Агеєва „За лаштунками імперії”

Які культурні заходи нам потрібні та як про них комунікувати

Слухаючи панельну дискусію „Новий культурний ландшафт – виклики, можливості, ризики” можна зробити висновок, що питання „чи варто включати українців до культурного життя в Польщі” більше не стоїть перед нами.

Учасники панелі радше говорили про те як включати нових жителів та як інформувати велику групу нових мешканців про те, що інституції культури – для них відкриті.

Домініка Кавалеровіч, директорка Вроцлавського інституту культури зауважила, що в цей момент вона бачить два підходи:

1. Створювати такі заходи, які були би спільними і запрошувати на них усіх. Так само, як Вроцлавський Інститут Культури не робить окремих заходів для людей похилого віку, він створює заходи, де всі, в тому числі і люди похилого віку, відчуватимуть себе комфортно.
2. Інший підхід полягає в тому, аби створювати заходи для конкретної цільової групи, базуючись на потребах цієї групи.

Як зазначила спікерка, обидва методи працюють і дають свої результати, важливим є обрати якийсь один і консеквентно його використовувати.

Іван Кислощук, головний редактор інформаційного порталу для українців у Кракові UAinKrakow.pl зауважив, що бачення культурних установ, їх мета і завдання часто відрізняються в Польщі та Україні, і аби заохотити українців брати участь у заходах, варто теж робити інформаційну кампанію, яка б пояснювала, які є культурні установи в місті та які проекти вони реалізують загалом.

Іншим важливим чинником у тому, чи проект буде успішним і Іван Кислощук, і **Надія Мороз-Ольшанська**, голова Фонду Масових Видовищ бачать співпрацю з українськими організаціями на етапі створення і реалізації ідеї, адже такі організації можуть пояснити українські культурні контексти, які поки що невідомі польським культурним діячам і установам але також можуть допомогти поширити серед українців інформацію про заходи і проекти.

Прикладом такого контексту може бути мова, якою варто (або не варто) комунікувати з українцями.

Зокрема, були представлені дослідження науковця Павла Левчука пор українську та російську мови. Як виникло з досліджень, 35% опитуваних сказали, що російська мова у них асоціюється зі смертю та агресією, 25 % сказали, що це мова, яка була насаджена українцям штучно і викликає в них негативну реакцію. Також були представлені результати сласного опитування порталу UAinKra-kow.pl, де читів запитати, якою мовою вони хотіли би отримувати інформацію. Як виявилось, навіть ті українці, які в побуті користуються російською мовою, воліють отримувати офіційну інформацію польською, а якщо є така можливість, то були би вдячні за інформацію українською мовою.

Серед українських організацій, з якими прелегенти радили співпрацювати у Кракові під час реалізації культурних заходів є **Fundacja Instytut Polska-Ukraina (UAinKra-kow.pl)**, **Fundacja Zustricz** та **Fundacja Widowisk Masowych**.

На завершення, я б хотіла звернути увагу на те, як українці та українки під час конференції називали поляків та польок, адже це теж говорить про культурні відносини, які наші країни вибудовують між собою. Отож, найчастіше лунали (як і загалом лунають поза конференцією) такі три назви: друзі, найближчі друзі, брати і сестри.

Конференція Солідарна Культура була організована Малопольським інститутом культури за фінансової підтримки Малопольського Гуманітарного Щита.

Ольга Менько, Амбасадорка Мультикультуралізму Кракова, громадська діячка, голова Фонду Інститут Польща-Україна.

INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Малопольський Інститут Культури в Кракові

вул. 28 липня 1943 року 17С

30-233 Краків

тел. 12 422 18 84

www.mik.krakow.pl

Директорка: **Йоанна Орлік**

Текст: **Ольга Менько**

Проект графічний і впорядкування тексту: **Кіра Петрек**

Організатор:

INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

Співорганізатор:

cricoteka

Основний партнер:

Медіа патронат:

Проект реалізовано за фінансової підтримки Малопольського Гуманітарного Щита

